

p/a DELI PLANTERS VEREENIGING

Medan.-strikt vertrouwelijk.

Nr Sp/S 50G.

Onderwerp: IRIAN.

Aan de HoogEdelGestrenge Heer

HERBERT CREMER

N.V. Deli-Maatschappij,

Heerengracht 586,

Amsterdam.-

*Amice, mag ik je hierbij een
afschrift sturen van het
stuk door mij alleen slapen
ontvangen? Ik heb de
zelf post een l.c. aan.*

Hooggeachte Heer Herbert Cremer,

Enkele Maatschappij-vertegenwoordigers
alhier hebben zich telegrafisch gewend tot hunne Directies
om hun grote bezorgdheid uit te spreken over de stemming
in Nederland ten aanzien van de Nieuw-Guinea-Kwestie. (Irian).

Zij vrezen, dat het Nederlandse publiek, na
alles wat men heeft ondervonden op het gebied van de politiek
jegens Indonesië, op den duur toch zo'n invloed zal uit-
oefenen op het beleid van de Regering in deze kwestie, dat
het zal gaan uitlopen op het volgen van een richtlijn,
gaande naar "niet afstaan aan Indonesië door Nederland van
ons oude Nieuw-Guinea".

Ik heb gemeend bij nadere overweging mij
niet te moeten voegen bij diegenen, die een dergelijk
telegram zonden; dit lijkt mij in de gegeven omstandigheden
fout. Maar wel moge ik mij schriftelijk tot U wenden om U
mede te delen, dat hier bij ons in Indonesië, die zo dagelijks
te maken hebben met de sentimenten van het Indonesische volk
en hun leiders, inderdaad grote bezorgdheid bestaat over de
ontwikkeling en uiteindelijke afwikkeling van deze aange-
legenheid. Wij weten wel, dat dit ligt op politiek terrein
en dat wij ons hiermede niet moeten bemoeien; dat doen wij
dan ook hier niet. Maar wij menen toch ook van hier aan
onze mede-Nederlanders te mogen doen weten, dat wij het
bepaald angstig vinden indien Nederland, al of niet ge-
steund door Australië, nu "eindelijk eens" het been strak
zoude gaan houden en het laatste restje van het politiek
sentiment ten aanzien van het grondgebied van Indonesië
zoude gaan bestrijden.

Ik persoonlijk weet uit mijn bestuursperiode
maar al te goed, dat dit "Irian" geen grote strijd van ons
Nederlanders waard is. Vergeleken met de rest van ons oude
Indië, vooral met de grote Sunda-eilanden, was het vroeger
de aandacht nauwelijks waard, en is het dit nu misschien

wèl een beetje, maar is het toch zó, dat ons belang niet ligt in het aangaan van een "strijd" in de een of andere vorm. Wij kunnen ons beter tevreden stellen met het bezit van de economische belangen hier, in Indië buiten Irian, belangen die wij misschien nog maar korten tijd kunnen aanhouden.

Maar zelfs al ware het, dat Nederland te maken had met een kostbaar eiland, dan nog is het zo, dat de politieke sentimenten op dit stuk nu dusdanig zijn opgevijseld, en zowel de rode- als de gewone nationale pers hiervan zo'n "perkara" maakt, dat wij werkelijk de hand in eigen boezem moeten steken en moeten erkennen, dat wij een grote fout zouden begaan bij een door "Nederland" op de spits drijven van de begeerte naar dit "Irian".

Het gaat er niet alleen om, dat de President van Indonesië Ir. Soekarno door zijn voortdurende speeches op dit aambeeld hamerende, niet meer terug kan. Het is nu zo geworden, dat elke aan politiek doende Indonesiër van mening is, dat dit Irian nu juist voorstelt de laatste letter van het politieke a.b.c., dat hij veroverd heeft. Bij het oude Ned. Indië behoorde Irian, en zij zijn van mening, dat geen enkel goed argument kan worden aangevoerd om te bewijzen, dat Nieuw-Guinea niet ook aan Indonesië zou moeten worden afgestaan.

Deze sentimenten zijn geen appelepap. Wanneer Ge zoudt lezen wat hierover in de pers wordt geschreven, wanneer Ge zoudt kunnen horen hetgeen hierover in politieke vergaderingen wordt gezegd, en op vergaderingen van alle vakverenigingen en tani-bonden, dan zoudt Ge zeker met mij van mening zijn, dat hier sprake is van een geweldige beweging, waar niet mee te spotten valt.

En als Ge dan verneemt waarmee men de hier verblijvende Nederlanders en hunne bedrijven bedreigt, indien Nederland zich zou blijven verzetten tegen afstand van Irian aan Indonesië, dan zouden ook U en alle Nederlanders, die het belang van het goede Indonesië aan het hart gaat, van oordeel zijn, dat wij beter zullen doen met pogen vast te houden hetgeen wij nog hebben aan economische invloed, en dat malle eiland laten zoals het is, er Indonesië mee opknappende, al of niet onder toezicht van de UNO.

Wij vrezen hier allemaal - terwijl wij hier toch heus niet voor een kleintje vervaard zijn - dat bij gebleken onbereid zijn om ook Irian over te dragen aan de Indonesische souvereiniteit, dat de toch al zo labiele stemming jegens de Nederlanders zal omslaan in nieuwe haat; dat die zich zal richten op alle mensen, die iets met Nederland te maken hebben, en tegen alle objecten, die voor ons van waarde zijn.

Een Bung Tomo heeft reeds voorspeld, dat in het uiterste geval men de Nederlanders en hun belangen door middel van uiterste maatregelen zal dwingen hun (-de Nederlandse-) Regering te smeken de handen af te houden van Irian. Men zal de ondernemingen "aflopen", en men zal weer opnieuw een soort guerilla gaan voeren, bestaande uit een ons onmogelijk maken om nog langer hier te blijven en te kunnen werken. Alles wat rood is, en dat is hier erg veel, zal dat gaarne zien gebeuren omdat dat het "galung tikar", waarover ik U al eens schreef, in de hand werkt. Het minste dat zal gebeuren, is een algemene economische boycot. Maar dat is nu precies wat onze bedrijven totaal niet kunnen velen; wij gaan er aan op die manier!

Ik hoop wel, dat de Nederlandse Regering ten slotte de wijsheid zal vinden om te rechtertijd het roer om te gooien en - zo nodig via de UNO - deze kwestie zó te regelen, dat men hier in Indonesië niet komt tot dingen, die ons - en Nederland dus ook - uiteindelijk veel meer schade zouden doen dan het verlies van dat Papua-land. Maar mocht het zo zijn, dat dat omgooien van het roer te lang duurt, en men hier er hoe langer hoe meer kregelig van wordt - vide de felle reactie op het Spender-gedoe in Nederland -, dan zou het misschien aanbeveling kunnen verdienen indien de Ondernemersraad zich meer intensief met deze epineuze kwestie zou bezig houden. In dat geval zouden wij U willen voorstellen daar iets aan te laten doen, en bij de andere stemmen ook die van onze zo uiterst belangrijke tabakscultuur te laten horen.

Deze brief zou ik zeker niet schrijven indien wij hier allen niet zeer bevreesd zijn gaan worden. Dit kan er nu juist niet meer bij, wij staan op een belangrijk keerpunt, en wij hier zijn juist weer een beetje gerustgesteld door de uitlatingen van Drs. Speekenbrink van het Hoge Commissariaat, uitlatingen die hoop gaven op een algehele verbetering in de toestand en op het in orde komen van veel dingen waaronder de economische belangen van Indonesië en zijn werkers nu nog lijden!

De beste oplossing lijkt mij, dat de UNO eenvoudig decreterend optreedt, en van dit Irian een mandaatgebied maakt, dan wel het voorlopig zelf "in beheer" neemt. Men zou dan o.a. aan de Nederlanders kunnen opdragen het administratief te verzorgen: het Defense Department stelt terecht, dat wij dat goed hebben gedaan in het verleden! Dit ligt op het hoogste politieke niveau en daar zullen de ondernemers maar zeer indirect invloed op uit kunnen oefenen. Hoe dit zij, het moet zó worden, dat het uitgesloten wordt Nederland de schuld te geven. Nederland en de Nederlanders

moeten buiten schot blijven. We hebben bloedplassen en puinhopen genoeg gehad!

Mag ik het hierbij laten en U mits dezen nog even hartelijk bedanken voor Uw telegram naar aanleiding van mijn bevrijding uit de gevangenschap van de Militaire Politie en voor alle attentie mijn vrouw en dochter bewezen? Het was gelukkig kort, en dank zij goede D.P.V.-zorg, had ik het redelijk goed. Intussen heeft U vermoedelijk reeds mijn uitvoerig schrijven ontvangen over deze aangelegenheid, zodat ik hiermede mag volstaan. Men houdt nog steeds al mijn particuliere correspondentie aan, en men houdt mij geconsigneerd. Ik denk niet, dat ik dit langer volhoud; er zijn grenzen! Wij leven hier nog in staat van oorlog en beleg, en daarom is nog alles niet zo als U en ik gewend zijn in een gewone rechtsstaat. Dat komt allemaal in orde later; men moet geduld hebben, en die gedulds-wekker winden wij dan ook elke vroege ochtendstond op voor de dag die komen gaat. Maar mijn geduld is op!

Hoop U en de Uwen in December in goede gezondheidstoestand aan te treffen. Wil mijn speciale groeten doen aan Mevrouw en de Heer P.W. Janssen, als die in Holland zijn, idem aan Freule de Beaufort, en alle Heren van het Tabaks Bureau. Fijn dat Heer Alberdingk Thijm hier komt!

Met vriendelijke groeten,
Uw dienstvaardige
w.g. A.S.L. Spoor.